

ZAGREBAČKI TEOLOŠKI FAKULTET PRED SVOJIM ČASOM

Iz arhiva neobjavljenih članaka iz 1971. godine

Mijo Hranilović

Poznato je da su se kod nas ovdje – ondje znala javljati oklijevanja i strahovanja, te propovijedati polaganiji hod na crti koncilske obnove i koče-nje određenih elemenata koncilskog rasta, jer da se mi tobože moramo, zbog našeg osebjunog i nesigurnog položaja u socijalističkoj državije još nisu sasvim umrla neprijateljstva prema Crkvi i vjernicima, radije zatvoriti i čuvati u onom starom i uhodanom što nam je još ostalo, nego li podu-zimati rizike uvođenja novih oblika, bilo liturgij-skih, bilo odgojnih ili kojih drugih, jer da će nas to dovesti do rasula, a onda i do propasti u takvom neprijateljskom ambijentu u kojem živimo. (T. Šagi – Bunić, “Crkva i domovina”, str. 57.)

No, Šagi dalje u istoj knjizi kaže da moramo vjerovati da će uspostava potpunih diplomat-skih odnosa Svete Stolice s Jugoslavijom samo pospješiti koncilski rast naše Crkve u pravom smjeru svestrane i smione obnove i da će to ukloniti ta oklijevanja i strahovanja. A uspo-stavom diplomatskih odnosa Sveta nam je Sto-lica pokazala da u to smjeru nema opravdanja nikakvo pasivno oklijevanje, nego da stvarnost treba prihvatiti kakva jest i ne uzdati se samo u stare oblike i u njihovu oprobanost, nego smi-ono tražiti nove oblike koji će odgovarati ovom dinamičnom vremenu i našoj konkretnoj situ-aciji u svoj njezinoj procesivnosti.

Izgleda da je jedan broj studenata Teološkog fakulteta u Zagrebu to shvatio. Trebalo je samo biti prisutan na njihovom skupu koji je odr-žan u utorak, 11. svibnja 1971. Skup je trajao

No, najteži i najbolniji problem jest taj, što mnogi odgovorni oci uopće ne vide nika-kav problem, a još je bolnije što su mnogi stu-denti nezainteresirani i pasivni. Naime, lije-pi je broj studenata hladan prema svim tim pitanjima reforme i rasta našeg Fakulteta.

■ ■ ■

Katolički bogoslovni fakultet bio je nekada smješten u današnje prostore Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa na Kaptolu; označeni prozori predstavljaju sobe u kojima se prema navedenom redu nalazila redakcija "Spectruma"

preko tri sata. Iako u vrlo napetoj i nervoznoj atmosferi bio je priličan broj konstruktivnih i trijeznih pristupa problematici. Bilo je izneseno brdo problema koji stoje ovaj čas pred nama i koji nas sile da ne stojimo skrštenih ruku i da ne idemo spavajući u budućnost. No, najteži i najbolniji problem jest taj, što mnogi odgovornici uopće ne vide nikakav problem, a još je bolnije što su mnogi studenti nezainteresirani i pasivni. Naime, lijepi je broj studenata hladan prema svim tim pitanjima reforme i rasta našeg Fakulteta. To znači da, nažalost ima ljudi koji su nezainteresirani za svoju budućnost, za sebe samog.

Pa pogledajmo čiji su ovo problemi o kojima se ovdje razgovaralo! Za koga će se graditi novi fakultet? Koga to treba zanimati? Mislim da nam ne može biti svejedno, da li će se on graditi na Šalati – izvan dometa kulturnog centra – ili pak dolje kod sv. Terezije uz grad ostalih fakulteta, u kulturnom centru gdje nam je i mjesto.

Gradnjom novog fakulteta pruža se jedinstvena prilika da se osnuje naš zajednički Teološki fakultet za cijelu Hrvatsku. Nije svejedno da li ćemo i tu napraviti svoju karakterističnu genijalnu pogrešku.

Vrijeme je već da se počne misliti na ponov-

no vraćenje našeg fakulteta u sklop Hrvatskog sveučilišta. Kao prvorođencu mjesto mu je u obiteljskom krugu. Radi se i o nama i o našim pravima. Pa dokle ćemo mi biti nezakoniti studenti? Zar da mi snosimo posljedice nećijih kompleksa prošlosti od kojih mnogi još pate? Dotaknut je i bolan problem vjekovne razdjeljenosti među samim studentima na fratre i popove. Povijesni trenutak je ozbiljan i sila nas da zajedno idemo naprijed. ako je potrebno i s transparentima za zajedničke ciljeve – željenu reformu. Nažalost od tih podzemnih sila i prljavih interesa fratri – popvi nisu bili pošteđeni ni profesori, a to je na štetu zajedničkog dobra.

Osjetila se potreba i pali su prijedlozi za osnivanje Saveza studenata teologije ne samo našeg fakulteta, već cijele Domovine.

Vidjelo se i to da su studenti svjesni što znači dekan za jedan fakultet. Naglašeno je da je zato veoma važno tko će vršiti tu funkciju i u ovim presudnim danima. Studenti žele čovjeka koji će njih predstavljati i za njih raditi. Čovjeka koji živi probleme i ne boji se suočiti s njima i pristupiti zajedno sa studentima rješavanju problema. Žele čovjeka koji će biti vrijedan povjerenja, opravdati zadano

mu povjerenje i na kraju koji ih neće postidjeti pred budućnošću. (...)

Izražena je želja da se osjeti tješnja povezanost među studendima i dekanom. (...)

Konstatiralo se da su neki profesori na rubu svojih sila i da im je potreban mir, koji su predanim radom, osobito u kritičnim godinama Fakulteta, zaslužili.

Puno se govorilo i o sustemu studija, a spomenuti su i mnogi drugi problemi.

Mislim da se iz spomenutog dovoljno jasno vidi da studenti uočavaju probleme i da ih žele zajednički rješavati.

Ovih dana održao se i jedan drugi skup, koji pokazuje svu ozbiljnost povijesnog trenutka i koji i opet potvrđuje da se svećenički kandidati otvoreno suočuju s teškoćama i da ih ne prešućuju. Bio je to sastanak studijske skupine bogoslova iz bogoslovije i redovničkih klerikata Hrvatske i Slovenije. Sve to pokazuje da ima problema i da se ljudi ne mire s njima i da ih ne potiskuju. Jedan od naših biskupa diže svoj očinski glas dajući da nas uspava.

Ma badava nas netko umirivao i tvrdio da problema nema. Djetetu koje je bolesno ne pomaže ništa uspavanka dajući, s treba ići k liječniku. Ljeporječive pilule za uspavlivanje mogu samo prouzročiti to da ova generacija proigra čas svoga pohoda. (T. Šagi – Bunić, "Crkva i domovina", str. 68.)

Čemu tajiti istinu? Mladi to ne žele. Niko ga nije uvjerala, još manje oduševila, tvrdnja tog biskupa u GK (br. 9./71., str. 3 – 4) gdje kaže da je pruranjeno govoriti o krizi zvanja, o problemima nestašice svećenika i dalje, citiram doslovno: Ja mislim: za sada budimo mirni! Za pet godina, kad se naša sjemeništa isprazne onda ćemo govoriti o toj situaciji. (...) A ja mi-

slim, ako je u Sarajevu dobro ne mora biti i u Rijeci. I još: ukoliko netko ne vidi probleme ne treba druge umirivati lijepim frazama kako je sve u redu. Nama se nikada ne žuri! Mi u Hrvatskoj uvijek imamo vremena! Zar nam naša povijest ništa ne govori? Koliko puta smo proigrali čas pohoda – svoj kairos? Zaista, za nas Hrvate se ne bi moglo reći da je povijest učiteljica života. Što se propusti to je nemoguće popraviti, što se zakasni to je teško stići! Sve ima svoje vrijeme. Jeruzalem je imao čas svoga pohoda, ali ga nije spoznao.

Kad mi vidimo da nam je kuća dotrajala, ne idemo graditi novu, nego čekamo tako dugo dok se ne sruši na našu glavu. Tek ćemo onda misliti što ćemo raditi. Mi uvijek moramo kasniti. No svi se ne mirimo s tim. To se vidjelo i na sastanku bogoslova gdje se otvoreno razgovaralo o problemima sjemeništa. Mislim da bogoslovska sjemeništa kao takva moramo staviti u pitanje, jer je problematično da li ona ispunjavaju svoju svrhu. A svrha je sjemeništa, - kaže I. Golub – ne samo da sprema svećenike, već da prima ljude svoga vremena i da odgaja svećenike za ovo vrijeme i za ovaj prostor. Ako pak sjemenište ne bi ispunjalo svoju svrhu, treba potražiti drugačije putove do svećeništva. Svaka institucija ima svoje vrijeme. ("Na putu"... str. 117.) Veliko sjemenište bijaše genijalan izum Tridentskog koncila. Ali to ne znači da je podesno i danas.

Mnogi misle da je bezuspješan svaki pokušaj oko reforme bogoslovnog fakulteta a da nije prije riješen veliki problem, o kojem se šuti – mala sjemeništa. Ona su još uvijek staklenici.

Najgore je to što se gotovo ništa ne poduzima. U njima je još uvijek glavni problem – problem slobode. Kao da se ne zna koliko treba dati slobode mladom čovjeku da se normalno razvije. Ta sloboda u malim sjemeništima još se uvijek daje kao neke mrvice. Međutim, za normalni rast ljudske osobe (a ta faza od 15. – 20. godine je baš presudna ta razvoj osobe) potrebna je sloboda. Zapravo odgoj s mrvicama slobode (jer sloboda se ne da mjeriti!) i nije odgoj već kalupiranje, dresura. Izgleda da mi samo to želimo. Pa za Boga, ljudi, mi čovjeka pretvaramo u predmet. Zašto se toliko bojimo te slobode? Pa sloboda je bitna komponenta čovjekova! Oduzmeš li čovjeku slobodu, on nije više čovjek. Zar je svećenik jedino zvanje koje se ne može razviti u slobodi? Pogledajmo druga zvanja: da li ostali ljudi prolaze sve te preradbe, mjesenja i muštranja? A ipak ne možemo za njih reći da su manje odgojeni i manje odgovorni od naših svećenika.

A zapravo, uloga je odgojitelj da u odgajniku pobudi smisao za slobodu i odgovornost. A mala bi sjemeništa trebala odgajati dobre kršćane od kojih će neki biti svećenici, a drugi koji to neće biti, bit će spremni za kršćanski život vani, što do sada nije dosta puta bio slučaj. A da li mala sjemeništa to i postižu? Pogledajmo činjenice! Kakve ljude dobivamo iz njih?

Vidi se po nama da nas malo sjemenište nije odgojilo za slobodu i odgovornost. Jer da nas je odgojilo onda bismo radili, a ne ljenčarili. Otkad se u bogosloviji prestalo kontrolirati, mi smo se u prvo vrijeme dali na lutanje po gradu, beskrajno gledanje filmova i televizije, kartanje... Trebali su nam mjeseci, a nekima i cijela godina, dok smo počeli razmišljati i drugačije živjeti.

Pogledajmo samo one koji su napustili sjemeništa i poslije uzeli drugi poziv. Mnogi su samo priznali da su se poslije jako teško snašli u životu. Jedan mi reče da mu je bilo kao da je pao iz oblaka. A mnogi poslije prelaze u ekstreme. Primjećuje se da sjemenište gasi duh u mladom čovjeku. Mnogi mladići ulaze u nj puni života i svježine, a izađu nekako ofureni, ugašeni... Nedavno reče i jedan odgojitelj iz malog sjemeništa da ono ne pogoduje razvoju i dozrijevanju ljudske osobe. Nešto nam govori i nagli pad kandidata ove školske godine /50 %/. Postavlja se pitanje zašto je to tako. Zašto su ti ljudi oduđeni na neuspjeh u životu? Da li zbog toga jer su vječno zapečaćeni kainovski pečetom Božje kezne, kako se to običava spominjati u propovjedima i vjerničkim razgovorima ili pak treba staviti u pitanje naš odgoj, naša sjemeništa koja nisu spremila te ljude za život, a možda su ih čak onesposobila? Najlakše je vlastiti neuspjeh sakriti tako da se drugoga proglašava krivim a Boga diktatorom. Dakle, dvostruka nepravda: i prema Bogu i prema bližnjemu.

Kad sve to pogledamo, vidimo da su stvari veoma ozbiljne. Vrijeme bi bilo da se već jednom nad tim zamislimo i povučemo zaključak, da ćemo pobuđeni nemir među nama neprestano produbljivati, a nikako ugasiti. Naime, kršćanstvo je, međutim, u najintimnijoj svojoj srži proročko i nezadovoljno s dosegnutim, ono uvijek teži prema boljemu, nikada nije dosta živo i autentično ono što je već ostvareno, jer uvijek može biti bolje i više. (T. Šagi – Bunić, “Crkva i domovina”, str. 30.) Rekao bi Ratzinger: Kršćanstvo je okrenuto prema budućnosti. A po svemu rečenome vidi se da studenti pokušavaju shvatiti bit kršćanstva.